

Determinatiesleutel steenkorstmossen

Hoofdsleutel: thallusstructuur

1. Structuren die niet met hun ganse onderzijde aan de ondergrond vasthangen. Kunnen gedeeltelijk of geheel, min of meer onbeschadigd, van de ondergrond losgetrokken worden met de hand of losgemaakt met een mes. Bij twijfel (op steen kunnen sommige soorten zich toch zeer sterk vasthechten) volg ook de sleutel van de bladvormige lichenen. Al of niet met rhizinen of andere hechtorganen**2**

1* Structuren die grotendeels met hun ganse onderzijde stevig aan de ondergrond vasthangen. Over het algemeen slechts in brokstukken van de ondergrond los te maken. Al of niet met randlobben of een prothallus. Altijd zonder rhizinen of andere hechtorganen. **Korstvormige en poedervormige lichenen (Deelsleutel 1)**

2. Structuren opgebouwd uit met elkaar verbonden lobben in een min of meer plat vlak. **Bladvormige lichenen (Deelsleutel 2)**

2* Structuren niet opgebouwd uit met elkaar verbonden lobben**3**

3. Structuren opgebouwd uit losse schubben in een min of meer plat vlak

Schubvormige lichenen (Deelsleutel 3)

3* Structuren opgebouwd uit een horizontaal en een vertikaal deel. Het horizontale deel bestaat uit schubben. Het verticale deel is een rechtopstaand staafvormig, bekervormig of anders gevormd deel

Struikvormige lichenen (Deelsleutel 3)

Deelsleutel 1: Korstvormige en poedervormige lichenen

De sleutel betreft enkel de meest algemene soorten in Vlaanderen en is dus slecht bruikbaar voor Wallonië. De determinatiesleutels zijn gebaseerd op macroscopisch in het veld waarneembare kenmerken. Hiervoor volstaat een goede loupe (vergroting x 8 – x 10). In deze sleutels is ook niet elke in Vlaanderen aangetroffen soort opgenomen. Soorten die moeilijk determineerbaar zijn in het veld en waarvan slechts zeer zelden exemplaren worden aangetroffen worden niet behandeld. Niet elk geslacht wordt tot op de soort uitgesleuteld. Ook van het gebruik van chemicaliën werd afgezien.

1.	Thallus en/of vruchtlichamen geel of oranje	2.
1*	Thallus en vruchtlichamen met andere kleur	15.
2.	Thallus rozetvormig, met randlobben en een min of meer korstvormig midden (placodioid)	3.
2*	Thallus zonder randlobben, volledig korst-, poedervormig of verzonken (onzichtbaar)	7.
3.	Thallus met poederkorrels en meestal zonder vruchtlichamen	4.
3*	Thallus zonder poederkorrels, soms met vruchtlichamen	5.
4.	Poederkorrels fijn (soralien)	<i>Caloplaca decipiens</i> (Stoffige citroenkorst)
4*	Poederkorrels grof (isidien)	<i>Candelariella medians</i> (Gelobde geelkorst)
5.	Thallus wasachtig, glanzend, egaal geel. Op oud kalkhoudend gesteente	<i>Caloplaca flavescens</i> (Gelobde citroenkorst)
5*	Thallus mat	6.
6.	Thallus met aaneengesloten platte lobben, zelden met vruchtlichamen. Op oud kalkhoudend gesteente	<i>Caloplaca aurantia</i> (Platte citroenkorst)
6*	Thallus met buisvormige van elkaar gescheiden lobben. Altijd met vruchtlichamen	<i>Caloplaca saxicola</i> (Sinaasappelkorst)
7.	Thallus bestaande uit poederkorrels of kleine schubjes met poederkorrels (vaak slecht waarneembaar)	8.
7*	Thallus bestaande uit meestal platte gele, soms oranje-bruine, veldjes zonder poederkorrels of uit bloemkoolachtige poederige structuren	10.
8.	Thallus bestaande uit zeer fijne poederkorrels (groen)geel tot oranje	<i>Caloplaca citrina</i> (Gewone citroenkorst)
8*	Thallus met kleine schubjes (vaak slecht waarneembaar) en poederkorrels	9.
9.	Korrels fijn, geel, aan het uiteinde van groene schubjes	<i>Caloplaca flacocitrina</i> (Valse citroenkorst)
9*	Korrels grover, oranje	<i>Caloplaca dichroa</i> (Mandarijnkorst)

10.	Thallus bestaande uit lichtgele, poederige, bloemkoolachtige structuren, op kalkhoudend gesteente (muren, betonplaten of palen)	<i>Caloplaca ruderum</i> (Kerkcitroenkorst)
10*	Thallus bestaande uit gladde schubjes, op zuur gesteente	<i>Candelariella vitelina</i> (Grove geelkorst)
11.	Vruchtlichamen geel met groenachtige schijf	<i>Candelariella aurella</i> (Kleine geelkorst)
11*	Vruchtlichamen oranje	12.
12.	Vruchtlichamen bol, zonder duidelijke rand, gedeeltelijk verzonken, vooral op bunkers of ander oude kalkrijk gesteente	<i>Protoblastenia rupestris</i> (Rode kalksteenkorst)
12*	Vruchtlichamen plat, met een rand	13.
13.	Vruchtlichamen zeer klein, dicht bij elkaar zittend	<i>Caloplaca oasis</i> (Kleine citroenkorst)
13*	Vruchtlichamen groter, meer verspreid	<i>Caloplaca holocarpa</i> (Muurzonnetje)
14.	Schijf van de vruchtlichamen (bruin)rood, rand wit en vaak stervormig, thallus wit	<i>Trapelia coarctata</i> (Gewoon sterschotelkje)
14*	Schijf van de vruchtlichamen anders gekleurd of vruchtlichamen ontbrekend	15.
15.	Thallus placodioid (met lobben)	16.
15*	Thallus niet placodioid (zonder lobben)	18.
16.	Thallus wit	17.
16*	Thallus met meestal groene, soms bruine tinten, meestal met schotelvormige vruchtlichamen, zonder poederkorrels. Zonder vruchtlichamen herkenbaar aan de witte rand van de lobben. Zeer algemeen op alle soorten gesteente	<i>Lecanora muralis</i> (Muurschotelkorst)
17.	Thallus glad, rozetvormig met poederkorrels en zonder vruchtlichamen	<i>Diploicia canescens</i> (Kauwgommos)
17*	Thallus stoffig, randen minder duidelijk	<i>Caloplaca teicholytha</i> (Witte citroenkorst)
18.	Thallus volledig poeder- of korrelvormig, nooit met vruchtlichamen. Hier goed opletten! Het ganse korstmos bestaat hier uitsluitend uit poeder of korrels. Er zijn geen andere structuren aanwezig. Soms is het onderscheid met soorten waarvan het (meestal gladde, lichtgekleurde) thallus bedekt is met korreltjes zeer moeilijk te maken	19.
18*	Thallus anders (soms niet meer dan een lichte vlek)	21.
19.	Thallus dun, fijnmelig, fluo(groen)geel. Enkel op baksteen, op verticale muren	<i>Psilolechia lucida</i> (UV-mos)
19*	Thallus dik, grijs- of groenblauw tot witachtig, met of zonder merg. Op oude verticale muren op het noordoosten	20.
20.	Thallus dik tot dun, korrelig, grijsblauw tot witachtig	<i>Lepraria incana</i> (Gewone poederkorst)
20*	Thallus dik, wattig, groenachtig,	<i>Lepraria vouauxii</i> of <i>L. lobificans</i> (Bleke of Gelobde poederkorst)
21.	Thallus onzichtbaar (verzonken) of een vage witte vlek met schotelvormige vruchtlichamen	22.
21*	Thallus min of meer duidelijk waarneembaar	28.
22.	Vruchtlichamen zittend, met zwarte rand	23.
22*	Rand van vruchtlichamen niet zwart	25.
23.	Vruchtlichamen met wit berijpte schijf, nat roodbruin. Op kalkhoudend gesteente	<i>Sarcogyne regularis</i> (Berijpte kroontjeskorst)
23*	Vruchtlichamen niet berijpt	24.
24.	Op kalkhoudend gesteente	<i>Lecidella stigmata</i> (Steenpurperschaaltje)
24*	Op zuur gesteente	<i>Buellia punctata</i> of <i>Catillaria chalybeia</i> (Vliegenstrontjesmos of Donkere rookkorst)

25.	Vruchtlichamen met ingekerfde rand, op oude kalkhoudende muren	<i>Lecanora crenulata</i> (Rafelschotelkorst)
25*	Rand van de vruchtlichamen niet duidelijk ingekerfd	26.
26.	Vruchtlichamen geelgroen, op zuur gesteente	<i>Lecanora polytropa</i> (Geelgroene schotelkorst)
26*	Vruchtlichamen op kalkhoudend gesteente	27.
27.	Vruchtlichamen met opvallende rand, op oude kalksteen	<i>Lecanora semipallida</i> (Kop-enschotelkorst)
27*	Vruchtlichamen onopvallend, enkel waarneembaar met loupe, rand van apotheciën wit. Indien rand grijs = Kleine schotelkorst (<i>Lecanora hagenii</i>)	<i>Lecanora dispersa</i> (Verborgenschotelkorst)
28.	Altijd (of toch zo goed als altijd) zonder vruchtlichamen en met (poeder)korrels	29.
28*	Meestal met vruchtlichamen en altijd zonder (poeder)korrels	32.
29.	(Poeder)korrels welomlijnd, in cirkelvormige hoopjes. Soms uitdijend over het thallus maar dan nog zijn de jongste hoopjes welomlijnd	30.
29*	(Poeder)korrels meer verspreid, nooit in cirkelvormige hoopjes, soms het ganze thallus bedekkend. Thallus vaag placodiod, op zuur gesteente	<i>Trapelia glebulosa</i> (Witsterschotelkje)
30.	Korrels geelgroen, vaak samenvloeiend. Indien je er met de vinger overwrijft worden de korrels lichter. Enkel op zuur gesteente	<i>Lecidella scabra</i> (Grijsgroene steenkorst)
30*	Korrels witgrijs, niet samenvloeiend en niet lichter wordend bij wrijven. Enkel op zuur gesteente	<i>Porpidia soredizodes</i> of <i>P. tuberculosa</i> (Dunne of dikke blauwkorst)
32.	Thallus met schotelletjes of ingezonken vruchtlichamen	33.
32*	Thallus met zwarte bolvormige vruchtlichamen	38.
33.	Schotelletje zittend	34.
33*	Thallus met ingezonken vruchtlichamen	36.
34.	Thallus meestal met een duidelijk wit prothallus en bruine schotelletjes. Zeer algemeen.	<i>Lecanora campestris</i> (Kastanjebruine schotelkorst)
34*	Thallus zonder duidelijk wit prothallus	35.
35.	Thallus wit, opvallend, soms vaag gelobd, soms met paarse tinten, apotheciën berijpt, met witte rand, op kalkhoudende substraten, zeer algemeen	<i>Lecanora albescens</i> (Kalkschotelkorst)
35*	Thallus en vruchtlichamen klein, slechts met loupe waarneembaar, schijf bruin, rand grijs, op alle soorten gesteente, zeer algemeen	<i>Rinodina oleae</i> (Donkerbruine schotelkorst)
36.	Thallus witachtig, vruchtlichamen zwart maar vaak berijpt	37.
36*	Thallus bleekbruin, vruchtlichamen bruin, enkel op zuur gesteente	<i>Acarospora fuscata</i> of <i>A. rufescens</i> (Bruin/Bleeksteenschubje)
37.	Thallus bestaande uit afzonderlijke veldjes, zeer algemeen, op alle soorten gesteente, rand ook in afzonderlijke veldjes opgedeeld	<i>Aspicilia contorta</i> (Rond dambordje)
37*	Thallus met de buitenste delen die niet in veldjes zijn verdeeld, enkel op oude kalksteen	<i>Aspicilia calcarea</i> (Plat dambordje)
38.	Thallus afwezig, vruchtlichamen vaak met een papil op de top, enkel op oude kalksteen	<i>Sarcopyrenia gibba</i> (Graftulbandje)
38*	Thallus aanwezig, Stippelkorsten (moeilijke groep)	39.
39.	Thallus wit	40.
39*	Thallus anders gekleurd	41.
40.	Thallus onopvallend, meestal in voegen van muren, vruchtlichamen duidelijk waarneembaar	<i>Verrucaria muralis</i> (Zwart-op-wit-korst)
40*	Thallus opvallend, glad, vruchtlichamen verzonken, op oude kalksteen (vooral kerkboorden)	<i>Verrucaria calciseda</i> (Witte kalkstippelkorst)
41.	Thallus met bruine korreltjes op de rand van de areolen	<i>Verrucaria macrostoma</i> (Bruine stippelkorst)
41*	Thallus zonder bruine korreltjes op de rand van de areolen	42.

42.	Vruchtlichamen geheel in het thallus verzonken	<i>Verrucaria ochrostoma</i> (Bleke stippelkorst)/ <i>Verrucaria viridula</i> (Groene kalkstippelkorst)
42*	Vruchtlichamen ongeveer voor de helft in het thallus verzonken	<i>Verrucaria nigrescens</i> (Gewone stippelkorst) / <i>Verrucaria macrostoma</i> (Bruine stippelkorst)

Deelsleutel 2: Bladvormige lichenen

1.	Thallus geel of rood (in schaduw soms groen)	2.
1*	Thallus niet-geel of rood	4.
2.	Thallus met brede, aanliggende lobben	3.
2*	Thallus met smalle, buisvormige lobben	<i>Xanthoria elegans</i> (Rood dooiermos)
3.	Thallus met veel schoteltjes en zonder knobbelvormige uitgroeisels in het midden, zeer algemeen, op alle soorten gesteente	<i>Xanthoria parietina</i> (Groot dooiermos)
3*	Thallus met in het midden knobbelvormige uitgroeisels, met weinig schoteltjes, enkel op kalkrijke substraten, meestal beton	<i>Xanthoria calcicola</i> (Oranje dooiermos)
4.	Thallus zwart, geleiachtig	5.
4*	Thallus niet zwart, niet geleiachtig	6.
5.	Thallus bestaande uit talrijke kleine, schelpvormige lobben, vaak zonder vruchtlichamen	<i>Collema crispum</i> (Gewoon geleimos)
5*	Thalluslobben (indien droog) gerimpeld, meestal met vruchtlichamen	<i>Leptogium turgidum</i> (Muurzwelmos)
6.	Randlobben hoogstens 3 mm breed	7.
6*	Minstens enkele randlobben zijn meer dan 3 mm breed	12.
7.	Korstmos (donker)groen, bruin of grijs van kleur, onopvallend	8.
7*	Korstmos met egaal lichtgrijze kleur, zeer opvallend en zeer algemeen	9.
8.	Korstmos donkergroen, zeer onopvallend, enkel op de bovenkant van kalksteen (vooral grafzerken)	<i>Phaeophyscia nigricans</i> (Klein schaduwmos)
8*	Korstmos donker gekleurd, variabel in kleur. Soms zijn er hechtorganen (rhizinen) aan de uiteinden van de lobben zichtbaar. Zeer algemeen op alle soorten gesteente	<i>Phaeophyscia orbicularis</i> (Rond schaduwmos)
9.	De lobben bezitten witte worteltjes (rhizinen) met een zwart uiteinde. Meestal zitten op het uiteinde van de lobben kleine (poeder)korrels en soms zijn er schoteltjes (met zwarte schijf en witte rand) aanwezig	10.
9*	De lobben hebben geen witte worteltjes (rhizinen) met een zwart uiteinde	11.
10.	Op het uiteinde van de lobben zitten witte rokjes of kapjes	<i>Physcia adscendens</i> (Kapjesvingermos)
10*	De lobben eindigen niet met witte rokjes of kapjes	<i>Physcia tenella</i> (Heksenvingermos)
11.	De fijne korreltjes zijn grijzer dan de lobben en vormen bolle hoopjes boven op de lobben, zeer algemeen op gesteente	<i>Physcia caesia</i> (Stoeprandvingermos)
11*	De korreltjes hebben dezelfde kleur dan de lobben, zijn grover en zitten meer op de zijkant van de lobben, veel zeldzamer dan de vorige soort	<i>Physcia dubia</i> (Bleek vingermos)
12.	Op het uiteinde van de lobben zitten duidelijke witte korreltjes (gelijkend op suiker op peperkoek). Korstmos wit of bruin.	<i>Physconia grisea</i> (Gruuw rijpmos)
12*	Op het uiteinde van de lobben zitten geen duidelijke witte korreltjes	<i>Parmelia sp.</i> (Schildmossen), zelden op gesteente

Deelsleutel 3: Struikvormige- en schubvormige lichenen

1.	Korstmos met schubjes . Bovenkant van de schubjes is groen en onderkant witachtig, vaak met korreltjes. Soms met bekers of staafjes, eerder algemeen	<i>Cladonia sp.</i> (Bekermossen)
----	--	-----------------------------------